

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum possint transmutare corpora transmutatione formali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

subiacent voluntati. Nec tamen ex illo facto potest haberi, quod demon sciat aliqua esse in memoria hominis. Potuit enim esse, quod demon satisfecit dubitanti secundum illa, quae ipse sciebat, non ex eo quod sciret philosophum illa cognoscere: vel poterat hoc scire per aliqua exteriora signa: vel potuit hoc fieri per aliquem angelum bonum.

AD XIII. dicendum, quod demon melius cognoscit cogitationes, quam anima alterius hominis. non quia videat eas in se: sed quia uidet eas per exteriora signa magis occulta.

AD XIV. dicendum, quod idem signum corporale non generali potest respondere multis effectibus: sed itamen in speciali sunt aliqua differentia, quas demon melius potest percipere quam homo.

AD XV. dicendum, quod per uirtutem intelligibilem, qua angelus naturaliter cognoscit, non accipit ex se sibi: potest tamen aliquid supernaturaliter cognoscere ex aliquo sensibili effectu, sicut hominem esse Deum ex mortui suscitatione, non quia ex sensibilibus speciebus intelligibiles accipiat: sed quia percipiendo effectus sensibiles, per species innatas, quas habet, conijcit aliqua excedentia cognitionem suae naturae.

AD XVI. dicendum, quod nullo illorum modorum uoluntas occultat cogitationes hominis: sed dicitur eas occultare, quia ex hoc ipso occultae sunt, quod ex uoluntate procedunt.

AD XVII. dicendum, quod Augustinus intendit loqui de naturis inferioribus, quas naturaliter angeli cognoscunt per formas innatas: non autem de cogitationibus uoluntariis.

ARTICVLVS IX.

Utrum daemones possint transmutare corpora transmutatione formali.

Li. 4. de trin. cap. 1. ante medium habetur unum simile 10. 3.

NONO quaeritur, utrum daemones possint transmutare corpora transmutatione formali, & uidetur quod sic. Dicit enim Augustinus in libro 83. quaestio. Omnia, quae uisibiliter fiunt, etiam per inferiores potestates aeris huius, non absurde fieri posse creduntur. sed formales transmutationes inferiorum corporum sunt uisibiliter, quandoque qui dem naturaliter, quandoque autem miraculose. ergo fieri possunt per daemones, qui dicuntur inferiores potestates aeris huius. Sed dicendum, quod huiusmodi transmutationes daemones faciunt, non propria uirtute, sed per uirtutem aliquorum naturaliter actiuorum.

Li. 18. ca. 18. a med. com. 5.

¶ 2 Sed contra, si solum per uirtutem naturalium actiuorum daemones naturalia corpora transmutare possent, non possent alias transmutationes facere, quae per uirtutem naturalium agentium fieri possent: uirtute autem naturalium agentium non potest transmutari corpus hominis in corpus bestiale, quod tamen daemones faciunt. Narrat enim Augustinus 18. de ciuita. Dei, quod Cyrces magica arte socios Ulyssis mutauit in bestias, & Archades quando transmutabant quoddam stagnum, conuertebantur in lupos, & quod stabularie mulieres homines in iumenta conuertebant. Non ergo sola uirtute naturalium actiuorum, daemones corpora formaliter transmutare possent.

Glo. ordin. ibi ex Aug.

¶ 2 Prater. Super illud Psalmi 49. Immissiones per angelos malos, dicit glossa. quod Deus punit per malos angelos: sed quaeque aliqua punitiones sunt factae per transmutationem corporum humanorum, sicut uxor Loth. Gene. 19. legitur conuersa in statuam salis, & socii Diomedis dicitur conuersi fuisse in uolucres, sicut Augustinus narrat 18. de ciuita. Dei. ergo uidetur quod de-

Lib. 18. ca. 10. 80 m. 5.

F mones possint corpora formaliter transmutare. ¶ 4 Prater. Quanto aliquod magis est actu, tanto cacijs est in agendo, quia unumquodque est secundum quod est actu, & propter hoc quod est maxime formalis, habet maximam uirtutem alia corpora inferiora in agendo: sed cum demon sit substantia spiritalis, formalior est corpore, & magis in actu existens, ergo uirtutem magis efficacem ad agendum, quam corpora. Si ergo uirtute quorundam corpora possint formaliter transmutari, magis hoc uirtute demonum fieri potest.

¶ 5 Prater. Illud quod habet aliquam formam, quandoque a perficiendo actionem illam, quia non complete recipit illam fortisam. aliqua forma esset separata, haberet omnem formam: sed cum daemones ponantur in quaedam spiritalia & immaterialia, conueniens quod sint quaedam formae separatae. ergo habent uirtutem agendi omnem actionem formae. ¶ 6 Prater. Dionysius dicit 13. c. Coel. hierar. quod fluuii significant thearchicos, id est diuinos, & copiosam ipsi & indeficientem affluentiam, & uisifica nutritiuos generabiles, generatio est transmutatio secundum formam boni angeli possunt corpora formaliter transmutare. pari ergo ratione, & daemones qui in dem naturae.

¶ 7 Prater. Corpora caelestia mouentur a ministerio angelorum. Agunt autem angelus intellectum, & uoluntate: uoluntas autem caelestia se habet. ergo angeli possunt in diversis modis corporum uariarum transmutationes formae corporum, quae ex caelestium corporum dependent. ergo uidetur quod angeli possunt transmutare inferiora corpora, potius pari ergo ratione daemones, qui sunt eiusdem naturae. ¶ 8 Prater. In lib. de causis dicitur, quod uirtutis naturae est infinita inferioris, quamuis sit finita, sed omnia corpora sunt infra intelligentiam, & infinitate suae uirtutis potest ea qualitercunque luerit immutare: sed intelligentiae dicuntur siue boni siue mali. possunt ergo daemones formaliter transmutare.

¶ 9 Prater. Augustinus dicit in 3. de Trinit. quod daemones sunt ignis & aer, & alia huiusmodi corporum eis a Deo permittitur. sed ignis & aer modi corpora sunt susceptiua formalis transmutationis. ergo daemones possunt huiusmodi formaliter transmutare.

¶ 10 Prater. Quicumque inducit formam, transmutat. sed daemones possunt inducere non solum accidentales, uerum etiam substantiales. Nam Magi Pharaonis uirtute daemones conuertunt. ergo uidetur quod daemones possunt corpora formaliter transmutare.

¶ 11 Prater. Augustinus dicit in lib. 83. Quaestio. 10. uidentur miracula per priuatos contactus cum daemones, sed in miraculis corpora transmutantur uidetur quod daemones possint corpora transmutare.

¶ 12 Prater. Gregorius dicit in quadam Homilia. quod homines qui sunt de ordine uirtutum, per uirtutem conuertuntur, in quibus ut dictum est, corpora transmutantur: sed daemones sunt eiusdem naturae cum angelis, & uidetur etiam quod daemones possint corpora transmutare.

¶ 13 Prater. Gregorius dicit in quadam Homilia. quod homines qui sunt de ordine uirtutum, per uirtutem conuertuntur, in quibus ut dictum est, corpora transmutantur: sed daemones sunt eiusdem naturae cum angelis, & uidetur etiam quod daemones possint corpora transmutare.

¶ 1. Præ: Dæmon est maioris virtutis, q̄ aīa hoīs: sed ex virtutē apprehensionis aīæ transmutatur formaliter materia corporalis, sicut patet in fascino ne, secundum Auic. ergo multo magis dæmon potest immutare formaliter materiam corporalem.

¶ 2. Præ: Philoſ. probat in 7. Met. q̄ generatio formarum in materia nō est a formis immaterialibus: sed a formis quæ sunt in materia. vbi Cōmē. dicit q̄ substantiæ immateriales non possunt transmutare materiam ad formam: sed dæmones sunt substantiæ immateriales: ergo videtur quod non possint formaliter corpora materialia transmutare.

¶ 3. Rēspō. Dicēdum q̄ sicut Apōst. dicit ad Rom. 13. Quæ a Deo sunt, ordinata sunt. Vnde bonū vniuersi est bonum ordinis, vt Augu. dicit in Enchi. & Philoſ. 11. Met. huic autem ordini oēs creaturæ subiiciuntur, cum sint a Deo productæ. Ipse autem Deus, qui est huius ordinis causa, huic ordini præſidet, non autem ei subiicitur: & quia vniuersū quod per suam formam operationem propriam habet, hic rerum ordo non solum attenditur secundum formarum excellētiā: sed consequenter secundum operationes & motus, vt. sicut, cuius subtilior est forma, sit etiam altior operatio: & inde est q̄ secundum Dionysii in lib. de celesti hierar. infima a supremis mouentur per media. Quod et Augu. dicit in 3. de Tri. & hoc cōcūnit proportioni, quæ est necessaria inter agens & patiens. Cum enim suprema in entibus habeat virtutes maxime vniuersales, passiuā infima non sunt proportionata ad recipiendum effectum vniuersalem immediate: sed per medias virtutes magis particulares & contractas, sicut apparet etiam in ipso ordine corporaliū rerum. Nam corpora celestia sunt principia generationis hoīum, & aliorum animalium perfectiorum, mediante virtute particulari, quæ est in seminibus: quos quædam aīalia ex putrefactione generentur per solam virtutē celestium corporum absq; semine, quod accidit ratione imperfectionis eorum. videmus enim sensibiliter q̄ aliquis debilis effectus producitur ab agente remoto: sed fortis effectus requirit agens propinquum. pot enim aliquid caleſceri ab igne, et si sit remotum ab igne: sed inſtam mari nō pot, nisi igni cōiungatur. vnde q̄ vult rem remotā ab igne & cantino accenso inſtam mare, facit hoc mediante candela & similiter generatio perfectiorū aīalium cauſatur a celestibus corporibus, mediātibus propriis actiuis: generatio autē aīalium imperfectiorum immediate. Substantiæ autē spirituales sunt superiores ordine naturæ: etiā ipsi celestibus corporibus. vnde propria virtute nō possunt formaliter transmutare inferiora corpora, nisi adhibēdo aliqua corporalia actiua proportionata effectibus, quos intendunt. Sicut homo potest caleſcere per ignem.

¶ 4. Præ: Philoſ. probat in 7. Met. q̄ generatio formarum in materia nō est a formis immaterialibus: sed a formis quæ sunt in materia. vbi Cōmē. dicit q̄ substantiæ immateriales non possunt transmutare materiam ad formam: sed dæmones sunt substantiæ immateriales: ergo videtur quod non possint formaliter corpora materialia transmutare.

¶ 5. Rēspō. Dicēdum q̄ sicut Apōst. dicit ad Rom. 13. Quæ a Deo sunt, ordinata sunt. Vnde bonū vniuersi est bonum ordinis, vt Augu. dicit in Enchi. & Philoſ. 11. Met. huic autem ordini oēs creaturæ subiiciuntur, cum sint a Deo productæ. Ipse autem Deus, qui est huius ordinis causa, huic ordini præſidet, non autem ei subiicitur: & quia vniuersū quod per suam formam operationem propriam habet, hic rerum ordo non solum attenditur secundum formarum excellētiā: sed consequenter secundum operationes & motus, vt. sicut, cuius subtilior est forma, sit etiam altior operatio: & inde est q̄ secundum Dionysii in lib. de celesti hierar. infima a supremis mouentur per media. Quod et Augu. dicit in 3. de Tri. & hoc cōcūnit proportioni, quæ est necessaria inter agens & patiens. Cum enim suprema in entibus habeat virtutes maxime vniuersales, passiuā infima non sunt proportionata ad recipiendum effectum vniuersalem immediate: sed per medias virtutes magis particulares & contractas, sicut apparet etiam in ipso ordine corporaliū rerum. Nam corpora celestia sunt principia generationis hoīum, & aliorum animalium perfectiorum, mediante virtute particulari, quæ est in seminibus: quos quædam aīalia ex putrefactione generentur per solam virtutē celestium corporum absq; semine, quod accidit ratione imperfectionis eorum. videmus enim sensibiliter q̄ aliquis debilis effectus producitur ab agente remoto: sed fortis effectus requirit agens propinquum. pot enim aliquid caleſceri ab igne, et si sit remotum ab igne: sed inſtam mari nō pot, nisi igni cōiungatur. vnde q̄ vult rem remotā ab igne & cantino accenso inſtam mare, facit hoc mediante candela & similiter generatio perfectiorū aīalium cauſatur a celestibus corporibus, mediātibus propriis actiuis: generatio autē aīalium imperfectiorum immediate. Substantiæ autē spirituales sunt superiores ordine naturæ: etiā ipsi celestibus corporibus. vnde propria virtute nō possunt formaliter transmutare inferiora corpora, nisi adhibēdo aliqua corporalia actiua proportionata effectibus, quos intendunt. Sicut homo potest caleſcere per ignem.

¶ 6. Præ: Philoſ. probat in 7. Met. q̄ generatio formarum in materia nō est a formis immaterialibus: sed a formis quæ sunt in materia. vbi Cōmē. dicit q̄ substantiæ immateriales non possunt transmutare materiam ad formam: sed dæmones sunt substantiæ immateriales: ergo videtur quod non possint formaliter corpora materialia transmutare.

¶ 7. Rēspō. Dicēdum q̄ sicut Apōst. dicit ad Rom. 13. Quæ a Deo sunt, ordinata sunt. Vnde bonū vniuersi est bonum ordinis, vt Augu. dicit in Enchi. & Philoſ. 11. Met. huic autem ordini oēs creaturæ subiiciuntur, cum sint a Deo productæ. Ipse autem Deus, qui est huius ordinis causa, huic ordini præſidet, non autem ei subiicitur: & quia vniuersū quod per suam formam operationem propriam habet, hic rerum ordo non solum attenditur secundum formarum excellētiā: sed consequenter secundum operationes & motus, vt. sicut, cuius subtilior est forma, sit etiam altior operatio: & inde est q̄ secundum Dionysii in lib. de celesti hierar. infima a supremis mouentur per media. Quod et Augu. dicit in 3. de Tri. & hoc cōcūnit proportioni, quæ est necessaria inter agens & patiens. Cum enim suprema in entibus habeat virtutes maxime vniuersales, passiuā infima non sunt proportionata ad recipiendum effectum vniuersalem immediate: sed per medias virtutes magis particulares & contractas, sicut apparet etiam in ipso ordine corporaliū rerum. Nam corpora celestia sunt principia generationis hoīum, & aliorum animalium perfectiorum, mediante virtute particulari, quæ est in seminibus: quos quædam aīalia ex putrefactione generentur per solam virtutē celestium corporum absq; semine, quod accidit ratione imperfectionis eorum. videmus enim sensibiliter q̄ aliquis debilis effectus producitur ab agente remoto: sed fortis effectus requirit agens propinquum. pot enim aliquid caleſceri ab igne, et si sit remotum ab igne: sed inſtam mari nō pot, nisi igni cōiungatur. vnde q̄ vult rem remotā ab igne & cantino accenso inſtam mare, facit hoc mediante candela & similiter generatio perfectiorū aīalium cauſatur a celestibus corporibus, mediātibus propriis actiuis: generatio autē aīalium imperfectiorum immediate. Substantiæ autē spirituales sunt superiores ordine naturæ: etiā ipsi celestibus corporibus. vnde propria virtute nō possunt formaliter transmutare inferiora corpora, nisi adhibēdo aliqua corporalia actiua proportionata effectibus, quos intendunt. Sicut homo potest caleſcere per ignem.

¶ 8. Præ: Philoſ. probat in 7. Met. q̄ generatio formarum in materia nō est a formis immaterialibus: sed a formis quæ sunt in materia. vbi Cōmē. dicit q̄ substantiæ immateriales non possunt transmutare materiam ad formam: sed dæmones sunt substantiæ immateriales: ergo videtur quod non possint formaliter corpora materialia transmutare.

¶ 9. Rēspō. Dicēdum q̄ sicut Apōst. dicit ad Rom. 13. Quæ a Deo sunt, ordinata sunt. Vnde bonū vniuersi est bonum ordinis, vt Augu. dicit in Enchi. & Philoſ. 11. Met. huic autem ordini oēs creaturæ subiiciuntur, cum sint a Deo productæ. Ipse autem Deus, qui est huius ordinis causa, huic ordini præſidet, non autem ei subiicitur: & quia vniuersū quod per suam formam operationem propriam habet, hic rerum ordo non solum attenditur secundum formarum excellētiā: sed consequenter secundum operationes & motus, vt. sicut, cuius subtilior est forma, sit etiam altior operatio: & inde est q̄ secundum Dionysii in lib. de celesti hierar. infima a supremis mouentur per media. Quod et Augu. dicit in 3. de Tri. & hoc cōcūnit proportioni, quæ est necessaria inter agens & patiens. Cum enim suprema in entibus habeat virtutes maxime vniuersales, passiuā infima non sunt proportionata ad recipiendum effectum vniuersalem immediate: sed per medias virtutes magis particulares & contractas, sicut apparet etiam in ipso ordine corporaliū rerum. Nam corpora celestia sunt principia generationis hoīum, & aliorum animalium perfectiorum, mediante virtute particulari, quæ est in seminibus: quos quædam aīalia ex putrefactione generentur per solam virtutē celestium corporum absq; semine, quod accidit ratione imperfectionis eorum. videmus enim sensibiliter q̄ aliquis debilis effectus producitur ab agente remoto: sed fortis effectus requirit agens propinquum. pot enim aliquid caleſceri ab igne, et si sit remotum ab igne: sed inſtam mari nō pot, nisi igni cōiungatur. vnde q̄ vult rem remotā ab igne & cantino accenso inſtam mare, facit hoc mediante candela & similiter generatio perfectiorū aīalium cauſatur a celestibus corporibus, mediātibus propriis actiuis: generatio autē aīalium imperfectiorum immediate. Substantiæ autē spirituales sunt superiores ordine naturæ: etiā ipsi celestibus corporibus. vnde propria virtute nō possunt formaliter transmutare inferiora corpora, nisi adhibēdo aliqua corporalia actiua proportionata effectibus, quos intendunt. Sicut homo potest caleſcere per ignem.

A instrumentū autē agit non solum uirtute propria: sed etiam in uirtute principalis agentis: & ideo per instrumentū potest aliquid fieri ultra uirtutem instrumenti absolute consideratā: sicut lectus sit per ferrā uirtute artis, & similiter dæmones per actiua naturalia quæ adhibent ad effectus, possunt quædā facere ultra uirtutē naturalium agentiu: non tamē hoc q̄ humani corporis lineamēta in bestialia cōuertantur secundū reuerſitatē, quia hoc est præter ordinem a Deo naturā inditum: sed omnes prædictæ conuerſiones factæ sunt secundum phantasticam apparitionem magis quā secundum veritatem ut Augu. ibidem manifestat.

B AD TERTIVM dicendum, q̄ Deus nō semper putat p̄ malos angelos: sed quicquid etiā p̄ bonos, sicut patet de angelo qui percussit castra Assyriorū, ut habetur Isaie 37. Si tñ illa conuerſio uxorū Loth in statuā salis facta est mediāntibus a dæmonibus, manifestū est q̄ in illa operatione dæmon fuit instrumentū diuinæ uirtutis. nnde talē effectum produxit, nō ppria uirtute: sed uirtute diuina, quæ non subiicitur ordini rerū, sed potest immediate quocūque effectus p̄ducere supremos uel infimos, p̄ ut uoluerit. De ſociis autē Diomedis dicit Augu. q̄ non sunt cōuersi in aues, sed eis submersis, dæmones aues p̄creauerūt: per quas lōgo tēpore homines ludificarent, quibusdā eorum aliis succedentibus. Ex quo ostenditur q̄ non fuit solum secundum phantasticam apparitionem.

C AD QVARTVM dicendum, quod ex hoc ipso, q̄ substantia spiritalis est magis in actu quā corpus, consequens est, quod habeat uirtutem altiorē: & magis uniuersalem: unde infimos effectus non potest producere, nisi mediāntibus inferioribus cauſis.

D AD QVINTVM dicendū, q̄ forma separata, quæ est purus actus, scilicet Deus, nō determinatur ad aliquā speciem, uel genus aliquod: sed incircumscrip̄te habet totam uirtutem eſſendi, utpote ipsum suum esse existens. sicut patet per Dionysii. 5. cap. de diuinis nominibus, & iō eius uirtuti subiicitur omnis actio: sed alia formæ separatae habent determinatā naturā speciei, unde nō potest quilibet quodlibet operari. sed unaquæq; id, qd̄ copetit suæ naturæ absque aliquo impedimēto materialis defectus. Sicut si calor eſſet forma separata, nō haberet impedimētū in calefaciēdo ex defectu materiæ nō perfecte participantis calorē, sicut ea quæ sunt debiller calida: non tamen possent facere actionem albedinis, aut alterius formæ.

E AD SEXTVM dicendū, q̄ uiniſifica generabilitas de qua Diony. loquitur, potest referri etiā ad intelligibilem generationē, vt ipse dicit 2. capite de diuinis nominibus. Aliorum partes dicuntur, quos. spurgat, illuminant & perficiunt. Si tamen referatur ad corporalem generationem, intelligendum est quod datur eis uirtus ad generationem cauſandam mediāntibus corporalibus agentibus.

F AD SEPTIMVM dicendū, quod rō illa in tribus deficit. Primo quidē, quia etiā angeli celos mouent, non tamen dæmones de quibus nunc agitur. Secundo, quia & si per intellectum, & uoluntatem moueant: non tamen sequitur quod possint aliter mouere, sed secundum modum proportionatum naturæ ipsorum: angelus enim non est sua uoluntas sicut Deus: sed habet uoluntatem in natura determinatā, & finem modum eius uoluntas effectum

Qō. dicit S. Tho. AA 3 sortitur

D. 446.

13. q̄ cinir. Dei cap. 16. tom. 3. D. 578.

D. 914.

D. 464.

Ca. 5. de diu. nomi.

